

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat	IX
1 Johdanto.....	1
1.1 Kiusaamisilmiö työyhteisössä	1
1.2 Työpaikkahäirintää ja työpahoinvointia	3
1.3 Millainen toiminta koetaan työpaikkahäirinnäksi?	5
1.4 Häirinnän erilaisia ilmenemismuotoja	6
2 Työpaikkahäirinnän juridisia määritelmiä.....	21
2.1 Työturvallisuuslain työpaikkakiusaamisen määritelmä	21
2.2 Yhdenvertaisuuslain häirintä-määritelmä.....	41
2.3 Tasa-arvolain häirintä-määritelmä.....	46
2.4 Työsopimuslain syrjinnän kieltö ja tasapuolisen kohtelun vaatimus.....	49
2.5 Kirjan häirintä-määritelmä	51
3 Milloin ei ole kyse epäasiallisesta kohtelusta, häirinnästä tai syrjinnästä	57
3.1 Työnantajan työnjohdolliset toimenpiteet.....	58
3.2 Tilapäinen tai vähäinen työtehtävien muutos.....	60
3.3 Työtehtävien olennainen muutos	63
3.4 Huomautusten ja varoitusten antaminen	65
3.5 Puuttuminen työntekijän yli- tai alisuoriutumiseen	67
3.6 Työsääntöjen antaminen	68
3.7 Satunnainen epäasiallinen puhe	70
3.8 Näkemuserot tai ristiriidat työhön liittyvistä päätöksistä...	72
3.9 Työterveyshuoltoon ohjaaminen ja määrääminen.....	74
4 Yksittäisen häirintä- ja syrjintätapauksen ratkaisuprosessi	83
4.1 Aloitusvaihe.....	84
4.2 Selvitysvaihe	93
4.3 Ratkaisuvaihe	98
4.4 Seurantavaihe.....	104

5	Työsuojelu työpaikalla	109
5.1	Työsuojeluorganisaatio ja työyhteisön jäsenten roolit	109
5.2	Työsuojeluvaltuutettu	110
5.3	Työsuojelutoimikunta	111
5.4	Työsuojelupäällikkö	111
5.5	Luottamusmies	112
5.6	Esimies	113
5.7	Henkilöstöhallinto	113
5.8	Työsuojeluorganisaation toiminta häirintä- ja syrjintätilanteissa	113
5.9	Työsuojeluviranomaisten toiminta	115
6	Voiko esimiestä kiusata?	119
6.1	Esimiehen kiusaaminen – vaiettu asia	119
6.2	Toimitusjohtaja ja hallituksen jäsen	124
6.3	Kuka kiusaa esimiestä?	125
6.4	Katkeria ja syrjäytetty alainen tai kollega	126
6.5	Miten esimiesten kokemus kiusaaminen ilmenee?	128
6.6	Miten esimiehen kiusaamiseen liittyvät tilanteet ratkaistiin?	133
6.7	Esimiehen kohdistuva kiusaaminen irtisanomisperusteena	134
7	Seuraamukset häirintä- ja syrjintätapauksissa	137
7.1	Seuraamukset työturvallisuuslain rikkomisesta	138
7.2	Työturvallisuusvastuun kohdentuminen	139
7.3	Seuraamukset yhdenvertaisuuslain rikkomisesta	144
7.4	Seuraamukset tasa-arvolain rikkomisesta	146
7.5	Seuraamukset työsopimuslain mukaisesta syrjinnästä	147
7.6	Yhteenvedo erilaisista seuraamuksista häirintätapauksissa	147
8	Miten häirintää ja syrjintää voi ennaltaehkäistä?	149
8.1	Selkeä johtamismalli	149
8.2	Johdonmukainen puuttuminen	150
8.3	Positiivisen ajattelun kehä	152
8.4	Roolit ja pelisäännöt kuntoon!	154
8.5	Työilmapiiriin voi vaikuttaa	155
8.6	Turvallisuutta muutokseen	156
8.7	Työpaikan erilaiset ihmiset	157

9	Tuoretta tutkimustietoa	159
9.1	Haastattelut.....	159
9.2	Työolobarometri 2016	164
9.3	Työsuojeluviranomaisten rekisteröimät häirintätapaukset	164
10	Lopuksi.....	169
	Lähteet.....	171
	Asiahakemisto	177